

کاربرد آزمون‌های روانی

(رشته روان‌شناسی)

حسن امین پور دکتر حسین زارع

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرهای اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود.

متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

فهرست مطالب کتاب

هفته	پیشگفتار
۱	بخش اول - مقدمه
۳	فصل اول - کلیات و مفاهیم آزمون‌های روانی
۳	۱-۱ مقدمه
۶	۲-۱ تاریخچه آزمون‌های روانی
۱۰	۳-۱ تعریف اصطلاحات و واژه‌های کلیدی
۱۰	۱-۳-۱ اعتبار
۱۰	۲-۳-۱ روایی
۱۰	۳-۳-۱ هنجار
۱۰	۴-۳-۱ سنجش
۱۱	۵-۳-۱ اندازه‌گیری
۱۱	۶-۳-۱ آزمون
۱۳	۷-۳-۱ آزمودن
۱۳	۸-۳-۱ آزمودنی
۱۳	۹-۳-۱ آزمونگر
۱۴	۴-۱ راهنمای کاربردی آزمون‌ها
۱۵	۵-۱ سؤال‌های آزمون
۱۶	۶-۱ نمره خام
۱۶	۷-۱ تقسیم‌بندی آزمون‌های روانی از دیدگاه‌های مختلف
۱۷	۱-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر روش اجرا
۱۷	۲-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر استفاده از کلام (ماهیت)
۱۸	۳-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر دقت ساخت

۱۸	۴-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر کارکرد
۱۹	۵-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر هدف کاربرد
۱۹	۶-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر وابستگی به فرهنگ
۱۹	۷-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر زمان پاسخگویی
۲۰	۸-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر شیوه اجرا و نمره‌گذاری
۲۰	۹-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از لحاظ روش تفسیر نمره‌ها
۲۱	۱۰-۷-۱ طبقه‌بندی آزمون‌ها از نظر محتوا
۲۳	۸-۱ کاربرد آزمون‌های روانی
۲۳	۹-۱ مهارت‌های لازم برای اجرای آزمون‌ها
۲۵	خلاصه بخش
۲۶	خودآزمایی
۲۸	پرسش‌های تشریحی
۲۹	منابع بخش ۱
۳۱	بخش دوم - آزمون‌های سلامت روانی
۳۳	فصل دوم - آزمون‌های سلامت روانی
۳۳	۱-۲ مقدمه
۳۵	۲-۲ آزمون سلامت عمومی ۲۸ سؤالی (GHQ-28)
۳۵	۱-۲-۲ معرفی آزمون
۳۷	۲-۲-۲ اعتبار آزمون.
۳۹	۳-۲-۲ روایی آزمون
۴۰	۴-۲-۲ نمره‌گذاری آزمون
۴۱	۵-۲-۲ هنجار آزمون
۴۲	۶-۲-۲ راهنمای اجرای آزمون
۴۵	۳-۲ آزمون سلامت عمومی GHQ-28
۴۵	مقدمه
۴۵	۱-۳-۲ معرفی آزمون
۴۶	۲-۳-۲ اعتبار آزمون
۴۶	۳-۳-۲ روایی آزمون
۴۷	۴-۳-۲ نمره‌گذاری آزمون
۴۷	۵-۳-۲ هنجار آزمون
۵۰	فصل سوم - سایر آزمون‌های سلامت روانی
۵۰	۱-۳ آزمون سلامت روانی ۹۰ سؤالی (SCL-90-R)
۵۰	۱-۱-۳ معرفی آزمون
۵۳	۳-۱-۳ اعتبار آزمون
۵۳	۴-۱-۳ روایی آزمون

۵۳	۵-۱-۳ نمره‌گذاری آزمون
۵۵	۶-۱-۳ هنجار آزمون.
۵۶	۷-۱-۳ راهنمای آزمون
۶۲	۲-۳ آزمون سلامت روانی ۲۵ سؤالی (SCL-25)
۶۲	۱-۲-۳ معرفی آزمون.
۶۲	۲-۲-۳ اعتبار آزمون
۶۳	۳-۲-۳ روایی آزمون
۶۳	۴-۲-۳ هنجار آزمون
۶۳	۵-۲-۳ نمره‌گذاری آزمون
۶۵	۳-۳ آزمون سلامت روانی دانشجویان جدیدالورود
۶۵	۱-۳-۳ معرفی آزمون
۶۶	۲-۳-۳ اعتبار آزمون
۶۶	۳-۳-۳ روایی آزمون
۶۶	۴-۳-۳ نمره‌گذاری آزمون
۶۷	۵-۳-۳ هنجار آزمون
۶۸	۶-۳-۳ راهنمای آزمون
۷۱	۴-۳ آزمون چندمحوری بالینی میلون ۳
۷۱	۱-۴-۳ مقدمه
۷۱	۲-۴-۳ معرفی آزمون
۷۲	۳-۴-۳ اعتبار آزمون
۷۳	۴-۴-۳ روایی آزمون
۷۳	۵-۴-۳ نمره‌گذاری آزمون
۷۴	۶-۴-۳ هنجار آزمون
۷۴	۷-۴-۳ تفسیر آزمون
۷۴	خلاصه بخش
۷۷	خودآزمایی
۸۰	پرسش‌های تشریحی
۸۰	منابع بخش ۲
۸۵	بخش سوم - آزمون‌های شناختی
۸۹	فصل چهارم - هوشیاری
۸۹	۱-۴ آزمون فراشناخت
۸۹	۱-۱-۴ مقدمه
۹۲	۲-۱-۴ معرفی آزمون
۹۳	۳-۱-۴ اعتبار آزمون
۹۳	۴-۱-۴ روایی آزمون
۹۴	۵-۱-۴ نمره‌گذاری آزمون

۹۴	۶-۱-۴ راهنمای آزمون
۹۸	۲-۴ آزمون فراشناخت فرم ۳۰ سؤالی (فرم کوتاه)
۹۸	۱-۲-۴ معرفی آزمون
۹۹	۲-۲-۴ اعتبار آزمون
۱۰۰	۳-۲-۴ روایی آزمون.
۱۰۰	۴-۲-۴ نمره‌گذاری آزمون.
۱۰۳	فصل پنجم - آزمون مهارت‌های ذهن‌آگاهی کتناکی (KIMS)
۱۰۳	۱-۵ آزمون مهارت‌های ذهن‌آگاهی
۱۰۳	۱-۱-۵ مقدمه
۱۰۴	۲-۱-۵ معرفی آزمون
۱۰۴	۳-۱-۵ اعتبار آزمون
۱۰۴	۴-۱-۵ روایی آزمون
۱۰۹	فصل ششم - آزمون نظم‌جویی شناختی هیجانی (CERQ)
۱۰۹	۱-۶ آزمون نظم‌جویی شناختی هیجانی
۱۰۹	۱-۱-۶ مقدمه
۱۱۰	۲-۱-۶ معرفی آزمون
۱۱۰	۳-۱-۶ اعتبار آزمون
۱۱۱	۴-۱-۶ روایی آزمون
۱۱۲	۵-۱-۶ نمره‌گذاری آزمون
۱۱۲	۶-۱-۶ هنجار آزمون
۱۱۲	۷-۱-۶ راهنمای آزمون
۱۱۴	۲-۶ فرم کوتاه آزمون نظم‌جویی شناختی - هیجانی
۱۱۵	فصل هفتم - سایر آزمون‌های حوزه شناختی
۱۱۵	۱-۷ آزمون فراحافظه
۱۱۵	۱-۱-۷ مقدمه
۱۱۶	۲-۱-۷ معرفی آزمون
۱۱۷	۳-۱-۷ اعتبار آزمون
۱۱۷	۴-۱-۷ روایی آزمون
۱۱۷	۵-۱-۷ نمره‌گذاری آزمون
۱۱۸	۲-۷ آزمون آگاهی فراشناختی (فرم ۵۲ سؤالی)
۱۱۸	۱-۲-۷ مقدمه.
۱۱۹	۲-۲-۷ معرفی آزمون:
۱۱۹	۳-۲-۷ روایی آزمون
۱۲۰	۴-۲-۷ اعتبار آزمون

۱۲۰	۵-۲-۷ نمره‌گذاری آزمون
۱۲۱	۳-۷ آزمون آگاهی فراشناختی از راهبردهای مطالعه
۱۲۱	۱-۳-۷ معرفی آزمون
۱۲۱	۲-۳-۷ اعتبار آزمون
۱۲۱	۳-۳-۷ نمره‌گذاری آزمون
۱۲۲	۴-۷ آزمون حل مسئله
۱۲۲	۱-۴-۷ مقدمه.
۱۲۳	۲-۴-۷ معرفی آزمون
۱۲۳	۳-۴-۷ اعتبار آزمون
۱۲۳	۴-۴-۷ روایی آزمون.
۱۲۳	خلاصه بخش
۱۲۵	خودآزمایی
۱۲۸	پرسش‌های تشریحی
۱۲۸	منابع بخش ۳
۱۳۵	بخش چهارم - آزمون‌های شخصیت
۱۳۷	فصل هشتم - آزمون سبک هویت
۱۳۷	۱-۸ آزمون سبک هویت
۱۳۷	۱-۱-۸ مقدمه
۱۴۰	۲-۱-۸ معرفی آزمون
۱۴۰	۳-۱-۸ اعتبار آزمون.
۱۴۱	۴-۱-۸ روایی آزمون
۱۴۲	۵-۱-۸ نمره‌گذاری آزمون
۱۴۲	۶-۱-۸ هنجار آزمون
۱۴۷	فصل نهم - آزمون احساس غربت
۱۴۷	۱-۹ آزمون احساس غربت
۱۴۷	۱-۱-۹ مقدمه
۱۴۹	۲-۱-۹ معرفی آزمون
۱۴۹	۳-۱-۹ اعتبار آزمون
۱۵۰	۴-۱-۹ روایی آزمون
۱۵۱	۵-۱-۹ نمره‌گذاری آزمون
۱۵۱	۶-۱-۹ هنجارهای آزمون
۱۵۶	فصل دهم - آزمون سرسختی
۱۵۶	۱-۱۰ آزمون سرسختی
۱۵۶	۱-۱-۱۰ مقدمه

۱۵۸	۲-۱-۱۰ معرفی آزمون
۱۵۸	۳-۱-۱۰ اعتبار آزمون
۱۵۹	۴-۱-۱۰ روایی آزمون
۱۵۹	۵-۱-۱۰ نمره‌گذاری آزمون
۱۶۰	۶-۱-۱۰ هنجار آزمون

فصل یازدهم - سایر آزمون‌های شخصیت

۱۶۳	۱-۱۱ آزمون صداقت و راستگویی
۱۶۳	۱-۱-۱۱ مقدمه
۱۶۴	۲-۱-۱۱ معرفی آزمون
۱۶۴	۳-۱-۱۱ اعتبار آزمون
۱۶۴	۴-۱-۱۱ روایی آزمون
۱۶۵	۵-۱-۱۱ نمره‌گذاری آزمون
۱۶۵	۶-۱-۱۱ هنجار آزمون
۱۶۶	۲-۱۱ آزمون امنیت روانی (فرم دانشجویی)
۱۶۶	۱-۲-۱۱ مقدمه
۱۶۶	۲-۲-۱۱ معرفی آزمون
۱۶۷	۳-۲-۱۱ اعتبار آزمون
۱۶۷	۴-۲-۱۱ روایی آزمون
۱۶۷	۵-۲-۱۱ هنجار آزمون
۱۶۸	۶-۲-۱۱ نمره‌گذاری آزمون
۱۶۸	۳-۱۱ آزمون امنیت روانی (فرم دانش‌آموزان دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی)
۱۶۸	۱-۳-۱۱ معرفی آزمون
۱۶۸	۲-۳-۱۱ اعتبار آزمون
۱۶۸	۳-۳-۱۱ روایی آزمون
۱۶۹	۴-۳-۱۱ هنجار آزمون
۱۶۹	۴-۱۱ آزمون ترس از موفقیت (دانش‌آموزان دبیرستانی و دانشجویان)
۱۶۹	۱-۴-۱۱ مقدمه
۱۷۱	۲-۴-۱۱ معرفی آزمون
۱۷۱	۳-۴-۱۱ نمره‌گذاری آزمون
۱۷۲	۴-۴-۱۱ اعتبار آزمون
۱۷۲	۵-۴-۱۱ هنجار آزمون
۱۷۲	۵-۱۱ آزمون شادی و نشاط
۱۷۲	۱-۵-۱۱ مقدمه
۱۷۵	۲-۵-۱۱ معرفی آزمون
۱۷۵	۳-۵-۱۱ اعتبار آزمون
۱۷۶	۴-۵-۱۱ روایی آزمون

۱۷۶	۵-۱۱ نمره‌گذاری آزمون
۱۷۶	۶-۱۱ آزمون شادکامی آکسفورد
۱۷۶	۱-۶-۱۱ مقدمه
۱۷۸	۲-۶-۱۱ معرفی آزمون
۱۷۸	۳-۶-۱۱ اعتبار آزمون
۱۷۹	۴-۶-۱۱ روایی آزمون
۱۸۰	۷-۱۱ آزمون سازگاری بل
۱۸۰	۱-۷-۱۱ مقدمه
۱۸۱	۲-۷-۱۱ معرفی آزمون
۱۸۱	۳-۷-۱۱ اعتبار آزمون
۱۸۱	۴-۷-۱۱ روایی آزمون
۱۸۲	۵-۷-۱۱ نمره‌گذاری آزمون
۱۸۲	۶-۷-۱۱ هنجار آزمون
۱۸۳	خلاصه بخش
۱۸۵	خودآزمایی
۱۸۷	پرسش‌های تشریحی
۱۸۸	منابع بخش ۴
۱۹۹	بخش پنجم - آزمون‌های مرتبط با حوزه دین
۲۰۱	فصل دوازدهم - آزمون سنجش اعتقادات دینی
۲۰۱	زارع و امین‌پور (۱۳۹۰)
۲۰۱	۱-۱۲ آزمون سنجش اعتقادات دینی (زارع و امین‌پور، ۱۳۸۹)
۲۰۱	۱-۱۲-۱ مقدمه
۲۰۳	۲-۱-۱۲ معرفی آزمون
۲۰۴	۳-۱-۱۲ اعتبار آزمون.
۲۰۴	۴-۱-۱۲ روایی آزمون
۲۰۴	- روایی محتوایی
۲۰۴	- روایی سازه
۲۰۴	۵-۱-۱۲ نمره‌گذاری آزمون
۲۰۵	۶-۱-۱۲ هنجار آزمون
۲۰۵	۷-۱-۱۲ راهنمای آزمون
۲۰۸	فصل سیزدهم - آزمون جهت‌گیری مذهبی
۲۰۸	(بهرامی احسان، ۱۳۸۰)
۲۰۸	۱-۱۳ آزمون جهت‌گیری مذهبی
۲۰۸	۱-۱۳-۱ مقدمه
۲۱۱	۲-۱-۱۳ معرفی آزمون

۲۱۱	۳-۱-۱۳ اعتبار آزمون.
۲۱۱	۴-۱-۱۳ روایی آزمون
۲۱۲	۵-۱-۱۳ نمره‌گذاری آزمون
۲۱۳	۶-۱-۱۳ هنجار آزمون: برای بررسی و مقایسه نمره‌های آزمودنی از هنجار درصدی استفاده می‌شود (جدول ۱۳-۲).

۲۱۷	فصل چهاردهم - آزمون سنجش نگرش معنوی
۲۱۷	(شهیدی و فرج‌نیا، ۱۳۹۱)
۲۱۷	۱-۱۴ آزمون سنجش نگرش معنوی
۲۱۷	۱-۱۴ مقدمه
۲۱۷	۲-۱-۱۴ معرفی آزمون
۲۱۸	۳-۱-۱۴ اعتبار آزمون
۲۱۸	۴-۱-۱۴ روایی آزمون
۲۱۸	۵-۱-۱۴ نمره‌گذاری آزمون

۲۲۳	فصل پانزدهم - سایر آزمون‌های مرتبط با حوزه دین
۲۲۳	۱-۱۵ آزمون سنجش دینداری (خدایاری فرد و همکاران، ۱۳۸۵)
۲۲۳	۱-۱۵ معرفی آزمون
۲۲۵	۲-۱-۱۵ اعتبار آزمون
۲۲۵	۳-۱-۱۵ روایی آزمون
۲۲۵	- روایی صوری
۲۲۷	۲-۱۵ آزمون سنجش نگرش مذهبی (خدایاری فرد و همکاران، ۱۳۷۸)
۲۲۷	۱-۲-۱۵ معرفی آزمون
۲۲۷	۲-۲-۱۵ اعتبار آزمون
۲۲۷	۳-۲-۱۵ روایی آزمون
۲۲۸	۴-۲-۱۵ نمره‌گذاری آزمون
۲۲۸	۳-۱۵ آزمون تجربه معنوی دانشجویان (غباری بناب، ۱۳۸۴)
۲۲۸	۱-۳-۱۵ معرفی آزمون
۲۲۹	۲-۳-۱۵ اعتبار آزمون
۲۲۹	۳-۳-۱۵ روایی آزمون
۲۳۰	۴-۱۵ آزمون سنجش رشد اعتقادی معنوی‌پور و شریفی (۱۳۸۳)
۲۳۰	۱-۴-۱۵ معرفی آزمون
۲۳۰	۲-۴-۱۵ اعتبار آزمون
۲۳۰	۳-۴-۱۵ روایی آزمون
۲۳۰	۴-۴-۱۵ هنجار آزمون
۲۳۱	۵-۱۵ آزمون جهت‌گیری مذهبی (آذربایجانی، ۱۳۸۲)
۲۳۱	۱-۵-۱۵ معرفی آزمون

۲۳۱	۲-۵-۱۵ اعتبار آزمون
۲۳۱	۳-۵-۱۵ روایی آزمون
۲۳۲	۴-۵-۱۵ نمره‌گذاری آزمون
۲۳۲	۶-۱۵ آزمون عمل به باورهای دینی (معبد) (گلزاری، ۱۳۷۹)
۲۳۲	۱-۶-۱۵ معرفی آزمون
۲۳۳	۲-۶-۱۵ اعتبار آزمون
۲۳۳	۳-۶-۱۵ روایی آزمون
۲۳۳	۷-۱۵ آزمون عمل به باورهای دینی (معبد ۲)
۲۳۳	۱-۷-۱۵ معرفی آزمون
۲۳۳	۲-۷-۱۵ اعتبار آزمون
۲۳۴	۸-۱۵ آزمون جهت‌گیری مذهبی آلپورت (۱۹۵۰)
۲۳۴	۱-۸-۱۵ مقدمه
۲۳۵	۲-۸-۱۵ معرفی آزمون
۲۳۵	۳-۸-۱۵ اعتبار آزمون
۲۳۵	۴-۸-۱۵ روایی آزمون
۲۳۵	۵-۸-۱۵ نمره‌گذاری آزمون
۲۳۶	۹-۱۵ خلاصه بخش
۲۳۸	خودآزمایی
۲۴۱	پرسش‌های تشریحی
۲۴۲	منابع بخش ۵
۲۴۷	بخش ششم - آزمون‌های خانواده
۲۴۹	فصل شانزدهم - رضایت زناشویی انریچ
۲۴۹	فرم کوتاه سلیمانیان (۱۳۷۳)
۲۴۹	۱-۱۶ آزمون رضایت زناشویی انریچ
۲۴۹	۱-۱-۱۶ مقدمه
۲۵۲	۲-۱-۱۶ معرفی آزمون
۲۵۲	۳-۱-۱۶ اعتبار آزمون
۲۵۳	۴-۱-۱۶ روایی آزمون
۲۵۴	۵-۱-۱۶ نمره‌گذاری آزمون.
۲۵۵	۶-۱-۱۶ هنجار آزمون
۲۵۹	فصل هفدهم - آزمون وضعیت زناشویی
۲۵۹	گلوببرگراست (گریمس)
۲۵۹	۱-۱۷ آزمون وضعیت زناشویی
۲۵۹	۱-۱-۱۷ معرفی آزمون
۲۵۹	۲-۱-۱۷ اعتبار آزمون

۲۵۹	۳-۱-۱۷ روایی آزمون
۲۶۰	۴-۱-۱۷ نمره‌گذاری آزمون
۲۶۰	۵-۱-۱۷ هنجار آزمون

۲۶۳	فصل هجدهم - شاخص رضایت زناشویی
۲۶۳	(والتر دابلیو. هودسن)
۲۶۳	۱-۱۸ شاخص رضایت زناشویی
۲۶۳	۱-۱-۱۸ معرفی آزمون
۲۶۴	۲-۱-۱۸ اعتبار آزمون
۲۶۴	۳-۱-۱۸ روایی آزمون
۲۶۵	۴-۱-۱۸ نمره‌گذاری آزمون
۲۶۵	۵-۱-۱۸ هنجار آزمون

۲۶۸	فصل نوزدهم - آزمون خرسندی زناشویی
۲۶۸	۱-۱۹ آزمون خرسندی زناشویی
۲۶۸	۱-۱-۱۹ مقدمه
۲۶۹	۲-۱-۱۹ معرفی آزمون
۲۶۹	۳-۱-۱۹ اعتبار آزمون
۲۶۹	۴-۱-۱۹ روایی آزمون
۲۶۹	۵-۱-۱۹ نمره‌گذاری آزمون
۲۶۹	۶-۱-۱۹ هنجار آزمون
۲۷۰	۷-۱-۱۹ راهنمای اجرای آزمون

۲۷۲	فصل بیستم - سایر آزمون‌های خانواده
۲۷۲	۱-۲۰ آزمون تعهد زناشویی
۲۷۳	۲-۲۰ آزمون رضایت زناشویی داگلاس
۲۷۳	۳-۲۰ آزمون رضایت زناشویی اشنایدر
۲۷۴	۴-۲۰ آزمون رضایت زناشویی (صالحی فدردی، ۱۳۷۸)
۲۷۴	۵-۲۰ آزمون رضایت زناشویی بلوم و محرابیان (۱۹۹۸)
۲۷۴	۶-۲۰ آزمون سازگاری زناشویی MAT
۲۷۵	۷-۲۰ سازگاری زناشویی اسپنیر (۱۹۷۶)

۲۷۷	فصل بیست‌ویکم - شیوه‌های فرزندپروری بامریند
۲۷۷	۱-۲۱ شیوه‌های فرزندپروری
۲۷۷	۱-۱-۲۱ مقدمه:
۲۷۸	۲-۱-۲۱ معرفی آزمون
۲۷۹	۳-۱-۲۱ اعتبار آزمون

۲۷۹	۴-۱-۲۱ روایی آزمون
۲۷۹	۵-۱-۲۱ نمره‌گذاری آزمون
۲۸۰	۲-۲۱ آزمون شیوه‌های فرزندپروری (دروز و تی هن)
۲۸۰	۳-۲۱ آزمون شیوه‌های فرزندپروری ویترباتوم
۲۸۱	۴-۲۱ خلاصه بخش
۲۸۴	خودآزمایی
۲۸۶	پرسش‌های تشریحی
۲۸۶	منابع بخش ۶
۲۹۳	پاسخ خودآزمایی‌ها

پیشگفتار

جنبش اندازه‌گیری‌های روانی در اواخر قرن نوزدهم به وسیله گالتون پایه‌گذاری شد و سپس به وسیله دیگر محققین توسعه یافت. امروزه در غالب کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه مراکزی وجود دارد که به موضوع چگونگی تدوین، اجرا و تفسیر آزمون‌های استاندارد شده می‌پردازند. هیچ حیطه‌ای از روان‌شناسی وجود ندارد که در بهره‌گیری از آزمون‌های روان‌شناختی بی‌نیاز باشد. بدون تردید یکی از کمک‌های روان‌شناسی به جامعه، سنجش مفاهیم و متغیرهای روان‌شناختی است. هر چند استفاده از آزمون‌ها، تنها ابزار تشخیص نیست لیکن با توجه به محدودیت‌های سایر روش‌ها و محاسن آزمون‌ها، استفاده از این تکنیک کاملاً ضرورت دارد. در این راستا بوده است که در سال‌های اخیر در کشور ما پژوهشگران و اساتید زیادی اقدام به تهیه و تألیف کتاب‌هایی نمودند تا جامعه علمی در این حوزه قادر به استفاده از آن باشد. امروزه استفاده از آزمون‌ها و ابزارهای معتبر و پایا همواره مورد تأکید روان‌شناسان بوده است. این اهمیت، در مقالات متعدد علمی پژوهشی با موضوعات هنجاریابی، تعیین اعتبار و پایایی و ملاک‌های روان‌سنجی خود را نشان داده است. ارزیابی‌های روانی به مرور جایگاه و اهمیت خود را پیدا کرده است.

در این کتاب سعی شده علاوه بر معرفی سابقه تهیه و استفاده از آزمون‌های روان‌شناختی در زمان‌های گذشته به معرفی آزمون‌های مختلف روان‌شناسی در حوزه‌های سلامت روانی، شناختی، شخصیت، مذهبی و خانواده پرداخته شده است. در هر بخش حداقل ۳ تا ۵ آزمون با ارائه جزئیات (شاخص‌های اعتبار، روایی، هنجار و...) معرفی

شده‌اند و دانشجویان محترم ضمن آشنایی با این آزمون‌ها و شاخص‌های روان‌سنجی باید بتوانند آن‌ها را به‌صورت عملی اجرا، نمره‌گذاری و تفسیر نمایند.

به‌طور خلاصه این کتاب اطلاعات جامع و مبسوطی در زمینه آزمون‌های روان‌شناسی به دانشجویان می‌دهد و ضمن بهره‌گیری از آن به‌عنوان منبع درسی می‌تواند در سایر موارد از جمله استفاده از آن در مراکز مشاوره، کلینیک‌ها و... مورد بهره‌برداری قرار گیرد. همچنین در این کتاب سعی شده است از تکرار آزمون‌هایی که در سایر کتاب‌های درسی آورده شده‌اند (از جمله آزمون MMPI، NEO، C.A.T و...) خودداری شود، هر چند که نیاز به ضرورت آن‌ها کاملاً مشهود بود. با توجه به مطالبی که گفته شد این کتاب به‌عنوان منبع درسی کتاب کاربرد آزمون‌های روانی (۳ واحد) توسط مؤلفین تدوین شده است.

لازم به ذکر است که در انتهای هر آزمون مطالب مهم و کلیدی متن با عنوان نکات کلیدی و یادآوری مشخص شده است که باعث یادگیری بهتر مطالب توسط دانشجویان خواهد شد. در آخر هر بخش سؤال‌های مربوط به آن بخش آورده شده است. دانشجویان ضمن مطالعه کتاب می‌توانند به‌عنوان آزمونی استاندارد برای سنجش یادگیری خود از آن استفاده نمایند. در ضمن در آخر هر بخش سؤال‌هایی به‌عنوان پرسش‌هایی برای تفکر بیشتر و انجام آن به‌عنوان بخشی از کار عملی دانشجویان تهیه شده است که از اساتید محترم انتظار می‌رود جهت ساماندهی کار عملی دانشجویان از آن بهره ببرند.

هر چند کتاب حاضر حاصل زحمات شبانه‌روزی مؤلفین است در هر صورت همانند هر کتابی از هر نوع کاستی مبراً نیست. از اساتید محترم و دانشجویان عزیزی که اقدام به استفاده از این کتاب می‌کنند درخواست می‌شود جهت ارتقای محتوای آن انتقادات و پیشنهادهای خود را به اطلاع مؤلفین برسانند.

زمستان ۱۳۹۲

حسن امین‌پور

Email: h_aminpoor@pnu.ac.ir

دکتر حسین زارع

Email: H_zare@pnu.ac.ir

بخش اول

مقدمه

هدف کلی

هدف کلی این بخش آشنایی دانشجویان با پیشینه و تاریخچه آزمون های روانی، اصطلاحات و واژگان کلیدی در این زمینه، تقسیم بندی آزمون های روانی از دیدگاه های مختلف و مهارت های لازم برای اجرای آزمون ها است.

فصل اول

کلیات و مفاهیم آزمون‌های روانی

از دانشجو انتظار می‌رود بعد از مطالعه این فصل بتواند:

۱. سنجش و اندازه‌گیری را تعریف کند.
۲. اصطلاحات آزمون، آزمودنی، آزمونگر و آزمودن را تعریف کند.
۳. راهنمای کاربردی آزمون‌ها را بنویسد.
۴. آزمون‌ها را از دیدگاه‌های مختلف تقسیم‌بندی کند.
۵. آزمون‌ها را از نظر محتوا تقسیم‌بندی کند.
۶. کاربرد آزمون‌های روانی را در حوزه‌های مختلف بنویسد.
۷. مهارت‌های اجرایی لازم برای آزمون‌ها را بنویسد.

۱-۱ مقدمه

روان‌سنجی^۱ شاخه‌ای از آمار کاربردی است که برای اندازه‌گیری رفتار انسان به کار می‌رود. متخصصان روان‌سنجی مجموعه‌ای مخصوص از ابزارهای آماری را برای ساختن ابزارهای معتبر علمی برای اندازه‌گیری رفتارهای مختلف به کار می‌برند (ویز^۲ و زوریخ^۳، ۲۰۰۹). یکی از ابزارهای اصلی که در این رشته برای انجام فعالیت‌های علمی روان‌شناسی و مشاوره مورد استفاده قرار می‌گیرد آزمون‌های روانی هستند که تا حد زیادی، معادل با روان‌سنجی و یا اندازه‌گیری روانی^۴ به‌شمار می‌روند (اربینا^۵، ۲۰۰۴).

1. psychometrics
2. Weiss, L. G
3. Zureich, P
4. psychological measurement
5. Urbina, S

هدف کلی این فصل آشنایی دانشجویان با اصطلاحات تخصصی در این زمینه و بررسی سابقه تدوین آزمون‌ها، طبقه‌بندی و کاربرد آن‌ها است.

این واقعیت که افراد از نظر استعداد، شخصیت و رفتار تفاوت دارند و این که این تفاوت‌ها را می‌توان مورد سنجش قرار داد، احتمالاً از ابتدای تاریخ مکتوب زندگی انسان مورد توجه بوده است. افلاطون و ارسطو در آثار خود از تفاوت‌های فردی بین افراد و گروه‌ها سخن گفته‌اند. شواهد تاریخی نشان می‌دهد که در امپراطور چین قدیم در ۲۲۰۰ سال قبل از میلاد مسیح، هر سه سال یک بار تقریباً بین دویست هزار نفر تا بیش از یک میلیون نفر (هو^۱، ۱۹۶۲) از کارکنان سازمان‌های کشوری به گونه‌ای مورد آزمون قرار می‌گرفتند و نتایج این امتحانات به عنوان ملاکی برای ارزشیابی عملکرد و ارتقای آنان مورد استفاده قرار می‌گرفت (شریفی، ۱۳۸۶).

چنانچه گفته شد استفاده از آزمون توانایی‌های ذهنی^۲ افراد قبل از میلاد مسیح در چین شروع شده بود اما سنجش توانایی‌های ذهنی در اروپا و ایالات متحده تا پایان قرن ۱۹ آغاز نشده بود. این عدم علاقه و عدم توسعه در سنجش توانایی‌های ذهنی در تمدن غربی را می‌توان تا حدودی به باوری نسبت داد که در قرون وسطی مورد حمایت فلاسفه با نفوذی از جمله سنت آگوستین^۳ و سنت توماس آکویناس^۴ قرار گرفته و توسط کلیسای کاتولیک رومی تقویت شده بود، این که فقط خدا می‌تواند چنین توانایی‌هایی را بشناسد و لذا انسان‌ها به جای ارزیابی توانایی‌های ذهنی تنها باید نگران نجات روح هایشان باشند. چنین فقدان تشخیص تفاوت‌های فردی در توانایی‌های ذهنی را می‌توان در مورد یک ستاره‌شناس انگلیسی قرن ۱۸ یافت (فریمن^۵، ۱۹۲۶).

فریمن (۱۹۲۶) گزارش داد که در سال ۱۷۹۵، یکی از ناظران کار در رصدخانه نجوم گرینویچ در انگلستان به خاطر تخمین مدت زمان حرکت یک ستاره در آسمان از همکاران خود متمایز شده بود، با توجه به این که در آن زمان تفاوت‌های فردی مورد توجه قرار نمی‌گرفت، در نتیجه از کار اخراج شد. این شرایط تا سال ۱۸۲۲ ادامه داشت تا این که ستاره‌شناسان فهمیدند که افراد مختلف دارای زمان‌های واکنش متفاوتی هستند. علی‌رغم این عدم علاقه به ارزیابی توانایی‌های ذهنی، چند مورد آزمون وجود

1. Ho, P. T

2. mental abilities

3. St. Augustine

4. St. Thomas Aquinas

5. Freeman, F. N

کلیات و مفاهیم آزمون‌های روانی ۵

دارند که می‌توان آن‌ها را روی تعداد کمی از افراد اجرا کرد و این آزمون‌ها بیشتر به شکل امتحانات دانشگاهی هستند.

حدود ۳۰۰ سال قبل از میلاد، در کالج افیبیک در آتن در زمان پایان ترم در زمینه‌های دستور زبان^۱، هندسه^۲، فصاحت و بلاغت^۳ و موسیقی^۴ بر روی دانشجویان آزمون‌هایی اجرا می‌شد. حدود سال ۱۰۰ میلادی، آزمون‌های پذیرش برای ورود به کالج افیبیک^۵ اجرا شد. در سال ۱۲۱۹، دانشگاه بولونیا^۶ در ایتالیا یک روش سیستماتیک برای بررسی داوطلبان کارشناسی ارشد رشته حقوق را انجام داد (نیتکو^۷، ۱۹۸۳). این امتحانات شفاهی بودند. قوانین دقیق و برنامه زمانی دقیق برای هر مرحله از فرآیند، در سال ۱۲۷۵ به دقت تعریف شد (پدرسن^۸، ۱۹۹۷). بین سال‌های ۱۷۵۰ و ۱۷۷۰، دانشگاه کمبریج^۹ در انگلستان، شروع به اجرای یک سیستم امتحان کتبی برای دانشجویانش نمود؛ با این حال، در سال ۱۷۸۰ این سیستم رسمیت پیدا کرد، در سال ۱۸۰۰ دانشگاه آکسفورد^{۱۰} شروع به اجرای سیستم جایگزین امتحانات کتبی نمود و به زودی هر دو دانشگاه کمبریج و آکسفورد آزمون‌های توانایی (استعداد) را اجرا نمودند (نیتکو، ۱۹۸۳).

همچنان که گفته شد ریشه سنجش توانایی‌های ذهنی^{۱۱} در اروپا و ایالات متحده به اواخر قرن ۱۹ برمی‌گردد. اولین برنامه چنین تست‌هایی در زمینه‌های هوش^{۱۲}، پیشرفت آموزشی^{۱۳} و آزمون کردن کارکنان انجام گرفت، به‌طور خلاصه اقدام سرفرانسیس گالتون^{۱۴} زنتیک‌دان انگلیسی برای تهیه آزمون هوش فردی در سال ۱۸۹۰ معروف است و آلفرد بینه^{۱۵} و تئودور سیمون^{۱۶} آزمون هوش را برای اولین بار در سال ۱۹۰۴ تهیه کردند. در حوزه آزمون پیشرفت تحصیلی هوراس مان^{۱۷}، دبیر هیئت آموزش

-
1. grammar
 2. geometry
 3. Rhetoric
 4. music
 5. Ephebic College
 6. University of Bologna
 7. Nitko, A. J
 8. Pedersen, O
 9. cambridge University
 10. Oxford University
 11. mental abilities
 12. intelligence
 13. educational achievement
 14. Sir Francis Galton
 15. Alfred Binet
 16. Theodore Simon
 17. Horace Mann